

7. Конквест Р. Большой террор. – М., 1992. – 880 с.
8. Кульчицький С. Спроби реформ (1956–1964) // Український історичний журнал. – 1998. – № 2. – С. 102-114.
9. Постанова ЦК КПУ про посилення цензури // Національні відносини в Україні у XX ст. Збірник документів і матеріалів. – К.: Наукова думка, 1994. – С. 364–367.

References

1. Alekseeva L. (2012). History of dissent in the USSR. Moskva : Mosk. Khel'synk. hruppa. [in Ukrainian].
2. Bazhan O. (1999). The process of de-Stalinization in Ukraine (second half of the 50's – early 60's. *Z arkhiviv VUCHK – HPU – NKVD – K·HB – From the archives of the VUCHK – GPU – NKVD – KGB*. [in Ukrainian].
3. Baran V. (1992). Ukraine after Stalin. Essay on the history of 1953–1985. L'viv: MP Svoboda. [in Ukrainian].
4. Herehova S.V. (2014). On the issue of research of the multicultural heritage: theoretical and practical aspects (on the materials of the city of Chernivtsi). *Pytannya istoriyi Ukrayiny. Zb. nauk. pr. kafedry istoriyi Ukrayiny Chernivets'koho nats. universitetutu imeni Yuriya Fed'kovycha – Questions of the history of Ukraine. Zb sciences etc. Department of History of Ukraine Chernivtsi National University. un named after Yuri Fedkovich. Chernivtsi: Tekhnodruk*. [in Ukrainian].
5. Danylyuk YU., Bazhan O. (2000). Opposition movement in Ukraine (second half of the 50's and 80's of the twentieth century. Kyjiv: Ridnyy kray. [in Ukrainian].
6. Statement by the Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Ukraine O.S. The Covenant on Some Issues of Strengthening the Combating of Anti-Soviet Zionist Propaganda to Invert Emigrant Moods Among the Separate Part of the Jewish Population of the Republic of September 28, 1979. *Natsional'ni vidnosyny v Ukrayini u KHKH st. Zbirnyk dokumentiv i materialiv – National Relations in Ukraine in the 20th Century. Collection of documents and materials*. Kyjiv: Naukova dumka (1994). [in Ukrainian].
7. Konkvest R. (1992). Great Terror. Moskva. [in Ukrainian].
8. Kul'chyts'kyi S. (1998). Reform efforts (1956–1964). *Ukrayins'kyi istorychnyy zhurnal – Ukrainian Historical Journal*. [in Ukrainian].
9. Resolution of the Central Committee of the CPU on the strengthening of censorship. *Natsional'ni vidnosyny v Ukrayini u KHKH st. Zbirnyk dokumentiv i materialiv – National relations in Ukraine in the twentieth century. Collection of documents and materials*. Kyjiv: Naukova dumka (1994). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.07.2018 р.

УДК 746.3(477)

Варивончик Анастасія Віталіївна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент Київського університету
ім. Бориса Грінченка
ORCID: 0000-0002-4455-1109
varivonchik@ukr.net

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ МАШИННОЇ ВИШИВКИ ТА СУЧАСНИХ ВИШИВАЛЬНИХ АВТОМАТІВ

Метою дослідження є висвітлення обставин виникнення та відстеження історичного еволюційного унікального українського художнього промислу, відомого як вишивка, машинна вишивка та сучасні вишивальні автомати. **Методологія** дослідження ґрунтується на використанні спостережень мистецтвознавчого, історичного, та культурологічного аналізу. **Наукова новизна** полягає у розкритті фактів про вишивки, які у подальшому сприяли розвитку машинної вишивки, а згодом і розвитку індустрії вишивального виробництва з виникненням вишитих виробів завдяки сучасним вишивальним автоматам. Аналізуючи історичний розвиток художньої промисловості, яка працювала з виготовленням вишитих виробів можемо зробити такі **висновки**, що з 80-х років XX століття на території України деколи зустрічались вишиті вироби, які виконувались на вишивальних автоматах, частіше це були речі одягу, білизна тощо. Цей процес осучаснення і розвиток індустрії виробництв вишивального спрямування витісняють речі, що виконувались майстринями-вишивальницями багато років.

Ключові слова: традиції; художня промисловість; вишивальні машини; перфокарта; машина-автомат.

Варивончик Анастасія Віталіївна, кандидат искусствоведения, доцент, доцент кафедры изобразительного искусства Киевского университета имени Бориса Гринченка

Еволюція розвитку машинної вишивки та сучасних вишивальних автоматів

Целью исследования является освещение обстоятельств возникновения и отслеживания исторического эволюционного уникального украинского художественного промысла, известного как вышивка, машинная вышивка и современные вышивальные автоматы. **Методология** исследования основывается на использовании наблюдений искусствоведческого, исторического, и культурологического анализа. **Научная новизна** заключается в раскрытии фактов о вышивке, которые в последующем содействовали развитию машинной вышивки, а в дальнейшем и развитию индустрии вышивального производства, с возникновением вышитых изделий благодаря современным вышивальным автоматам. Анализируя историческое развитие художественной промышленности, которая работала с изготовлением вышитых изделий можем сделать такие **выводы**, что с 80-х годов XX века на

территории Украины порой встречались вышитые изделия, которые выполнялись на вышивальных автоматах, чаще это были вещи одежды, белье и тому подобное. Этот процесс осовременивания и развитие индустрии производства вышивального направления вытесняют вещи, которые выполнялись мастерицами-вышивальщицами много лет.

Ключевые слова: традиции; художественная промышленность; вышивальные машины; перфокарта; машина-автомат.

Varyvonchyk Anastasia, candidate of study of art, associate professor, associate professor of department of fine art of the Kyiv university of the name of Boris Grinchenka

Evolution of development of machine embroidery and modern embroidery automats

The research of the purpose is illumination of circumstances of origin and watching of historical evolutionary unique Ukrainian artistic trade, known as embroidery, machine embroidery and modern embroidery automats. Research **methodology** is based on the use of supervisions study of art, historical, and kulturologichnogo analysis. **The scientific novelty** consists in opening of facts about embroideries, which in subsequent assisted development of machine embroidery, and afterwards development of industry of embroidery production, with the origin of the embroidered wares due to modern embroidery automats. Analysing historical development of artistic industry which worked with making of the embroidered wares can do such **conclusions**, that from 80th of XX age on territory of Ukraine at times there were the embroidered wares which was executed on embroidery automats, more frequent these were the things of clothes, linen and others like that. This process of osuchasnennya and development of industry of productions of embroidery direction is ousted by things which was executed hands-embroideresses many years.

Keywords: traditions; artistic industry; embroidery machines; puncher card; machine-automat.

Дослідженню еволюції традиційного народного мистецтва та його різноманітних галузей, видів і різновидів присвячено праці наукових досліджень. Значний корпус праць про мистецтво вишивання вивчали: О. Косач (1876), П. Литвинової (1887), доповіді В. Василенко (1897, 1909, 1910, 1913) є важливим інформаційним джерелом в періодичній літературі про кустарні промисли кінця ІХХ – початку ХХ століття. Під час радянського періоду мистецтво вишивання вивчали такі науковці: М. Новинська (1930, 1968), М. Куницький (1969), Л. Кравчук (1969), Л. Ульянова (1970), М. Новицька (1972), Т. Кара-Васильєва (1978, 1980, 1984, 1993, 2000), Р. Захарчук-Чугай (1988), Є. Причепій (2009) та ін. Аналогічно виглядає справа і до такого різновиду народного мистецтва, як домашнє ткацтво, яке досліджували: М. Новинська (1946), С. Колос (1928), С. Колос, Д. Хургін (1949), Н. Лебедєва (1956), І. Кравець (1969), В. Горобець (1972), С. Сидорович (1979), А. Карась (2013). Історичні та технологічні традиції багатівкового українського килимарства розглядали: Д. Щербаківський (1927), С. Таранушенко (1968), А. Жук (1973), Я. Запаско (1973), Т. Кара-Васильєва (1997), О. Данченко (1982) та ін. Деревообробку на території України висвітлювали: К. Шонк-Русич (1982), М. Селівачов (1985, 2002), Є. Антонович, Р. Захарчук-Чугай, М. Станкевич (1992), Е. Шевченко (1997), Р. Одрехівський (2018). Мистецтво гончарства і кераміки оглядали: А. Арциховський (1947), А. Августиник (1957); П. Будников (1962); У. Кинджери (1967); Н. Воронов (1973), О. Голубец (1984, 1991), В. Петрашенко (1992), О. Пошивайло (1993.), В. Качкан (1994), Ю. Лащук (1998), І. Пошивайло (2000), В. Міщанин (2006). Розвідки з декоративного розпису та малювання на папері проводили: Є. Берченко (1927), проаналізовано орнаментальні мистецтва у працях: Н. Велігоцької (1938), А. Бежкович (1954), Я. Запаско (1959), Б. Бутнік-Сіверський (1977), Я. Яценко, В. Соловьев (1982), О. Найдена (1989), В. Свенціцька, В. Откович (1991) Т. Голяк (1999), Л. Білякова (2000), Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова (2005). Детально проаналізували мистецтво парцеляну такі науковці: Б. Бутнік-Сіверський (1971), Т. Кара-Васильєва (1984), Ф. Петрякова (1995), Школьна О. (2011). Публікації та видання про гутне скло здійснили: Ф. Петрякова (1975), Й. Яцишин, Т. Жеплинський, С. Дяківський (2004).

Дотичними до теми художніх промислів України були розвідки, дослідження та захищені дисертації: Г. Івашків (2004), В. Дутка (2007), О. Дяків (2007), О. Луковська (2007), В. Андріяшко (2009), А. Радченко (2009), Л. Семчук (2009) та інші.

У поданих публікаціях за даною тематикою йдеться про зміст та особливості образної структури, про великий досвід та майстерність умільців, традиції, зокрема й родині, тощо. Але мало хто з авторів, – навіть у тих, назвах праць в котрих міститься термін «промисел», – особисто звертає велику увагу саме на виробничий процес та промисловий аспект народної творчості, хоча згадані раніше, як і інші, не названі, традиційні народні мистецтва здавна називаються художніми промислами. Чим і зумовлений вибір теми дослідження: *художні промисли України: генеза історична еволюція, сучасний стан та тенденції*.

Мета ж даної статті – проаналізувати і висвітлити обставини виникнення та відстежити історичну еволюцію унікального українського художнього промислу, відомого як ручна вишивка, машинна вишивка та сучасні вишивальні автомати.

«Оглядаючи еволюцію розвитку та використання вишивки в моделюванні одягу на початку ХХ ст., у міжвоєнні десятиліття (1920–1941), належить зауважити: виготовлення виробів залишається переважно справою ручної роботи. Щодо формального аспекту, то стають помітними тенденції до осучаснення як самих моделей одягу, так і характеру використання у них зразків та мотивів народного вишивання. Завдяки впливу професійних художників, представників різних тогочасних стилістичних напрямів (модерн, кубізм, супрематизм, конструктивізм) як загальними світоглядними уявленнями та

творчими концепціями, так шляхом безпосередньої участі у практичній роботі із виготовлення одягу саме традиційне мистецтво вишивання набуває нових декоративно-стилістичних ознак» [1, 59].

Історія виникнення промисловості у вишивальному мистецтві несе свої коріння від швейної машини, яка відбулась у XVIII столітті, і повністю повторює ручний шов «стібки», а кравець з Австрії Джозеф Мадерспергер розробив голку з «вушком» на вістрі одного з кінчиків [3].

Кожна створена модель швейної машини удосконалювалась та удосконалювалась, стаючи більш швидкохідною і спеціалізованою. На початку XX століття машина працювала зі швидкістю 400 стібків за хвилину [3].

На базі швейної машини було розроблено вишивальну машину. «Створення вишивальної машини викликала велику промислову революцію у XIX ст.» [2].

На виробництвах Укрхудожпрому працювали вишивальні машини вони не чим, не змінювались, від швацьких, лише зі швацької машини зняли «лапку» і таким чином майстриня, тримаючи в руках «п'яла», мала можливість вишивати. Голка, як і раніше, стояла на одному місці, лише вишивальниця завдяки руху з ліва на право дуже швидко переставляючи «п'яла», виконувала вишитий малюнок, який був намальований на тканині заздалегідь.

Перші вишивальні машини працювали на виробництвах за №22 класу. Ці машини виконували вишивку з «брідями» (прозорість), «гладь», стрічкові декорування «бісер», «пісок»; тамбурні машини VM-50 вишивали «ланцюжковими швами»: «обкрутка», «тонкий шнур», методом махри «баранець» та інші, машини за №335 класу, напівавтомат, з'явилися наприкінці 80 років XX століття у Чеської ССР з назвою «Мінерва», перероблена на вишивальну і удосконалена від машини №22 класу, чітко виконувала техніку вишивки «гладь» з великим розгоном, але не була придатна для прозорих технік вишивки «дірочок» і «бридів» [2].

У 70-х роках XX століття фірма «Марко» (Японія) розробила перший вишивальний автомат (з 5–10 голівками). На початку 90-х років XX століття цей вишивальний автомат придбали виробництва, через договори в Україні їх було зовсім мало, 1–2 штуки. Вишивальний автомат працював за програмою, яка була закладена в перфокартуовжиною понад 30 метрів.

Художник розробляв малюнок, на насикальному апараті виконував перфокарту у вигляді дірочок, розміщених у певному порядку за умовами свого малюнка.

«У 1829 році відомий французький винахідник Джошуа Гельман виготовив першу ручну машину для вишивання гладдю. Всього лише через рік Франц Манге з Сент-Галлена (Швейцарія) придбав дві такі машини, висловивши умову не продавати їх більше нікому в Швейцарії і поблизу без його згоди. Сам він, проте, дав дозвіл на виробництво цих машин фірмі Maschinen-Werkstätte und Eisengießerei. Кілька примірників були навіть експортовані, але на цьому етапі машина успіху не мала [4]. Наприкінці 30-х років XIX століття новий власник фірми «Манге» спільно з механіком Ентон Саурер вдосконалили конструкцію машини, завдяки чому якість вишивки на ній наблизилася до ручної.

У 1840 році в Сент-Галлені був побудований перший великий завод вишивальних машин, а в 1855 році машина була продемонстрована на Всесвітній виставці в Парижі, де викликала ажіотаж. З цього часу машинна вишивка отримала широке поширення. До 1875 року в кантоні Сент-Галлена налічувалося близько 3000 (за іншими відомостями 1500) вишивальних машин. Принцип роботи такої машини повторює ручне вишивання [4].

Машина складається з рами (п'ялець) з натягнутою на неї гаптованою тканиною. Рама ця підвішена вертикально так, що може вільно переміщатися як в горизонтальному, так і вертикальному напрямку. Переміщення досягається за допомогою системи важелів, які представляють пантограф, рукоятку якою робочий водить по малюнку, вміщеного на машині. По обидва боки п'ялець розташовані каретки, які то наближаються, то віддаляються від п'ялець і підтримують одна одну, два або три ряди щипців, які, в свою чергу, захоплюють голки. Останні мають вістря на обох кінцях, а в середині вушко, в яке протягнута нитка певної довжини [4].

Робота йде зовсім подібно до вишивання на п'яльцях. Каретка із затиснутими в неї щипчиками 2-ма голками підводиться до п'ялець настільки близько, що голки протикають тканину. Тоді до помітних з іншого боку їх кінців підводиться інша каретка, щипчики якої затискають голки, які відпускаються у цей час щипчиками першої каретки. Потім каретка відходить від тканини, причому нитки протягуються в отвори на всю їх довжину. Після цього п'яльця переміщуються у нове положення і робочий знову наближає каретку до тканини, причому голки встромляються вже в нові її точки, після чого колишній хід роботи повторюється у зворотному напрямку [4].

1905 рік (Франція, завод в Кале) – світлина вишивальної машини Гейльман за роботою. Зліва сидить вишивальник. Лівою рукою він керує пантографом, який переміщує уздовж ліній збільшеного малюнка – зараз ми назвали б це дизайном вишивки. Пантограф через систему важелів переміщує вертикально натягнуту тканину в потрібне положення щодо голок. Правою рукою вишивальник обертає колесо, яке проштовхує голки через тканину, а ногою управляє зажимами, які відпускають і утримують голки. Така робота вимагала чималих фізичних зусиль, саме тому оператор машини – чоловік [4]. справа стоїть асистентка, яка стежить за роботою голок і ліквідує обриви нитки. Безперервна лінія катушок з нитками на рівні талії асистентки і знизу. За кількістю катушок можна судити про кількість голок у цій вишивальній машині.

Таким чином, швидкість вишивки на такій машині дорівнювала швидкості ручного вишивання, економія часу полягала в тому, що одна машина могла вишивати одночасно багато візерунків [4]. Вишивальна машина Гейльман домінувала у вишивальному виробництві аж до кінця XIX століття. Однак у 1863 році Ісаак Гробли зі Швейцарії винайшов інший тип вишивальної машини, яка запозичила принцип роботи у недавно винайденій швейної машини.

У своєї попередниці, машини Гейльман, вона запозичила рукоятку і механізм пантографа. Однак, були й істотні відмінності. Отвір у її голці знаходився, як і в швейній машині, на кінчику вістря. Для роботи потрібно дві нитки, одна з яких йшла з човника позаду тканини. Форма цього човника нагадувала форму човна (Schiff німецькою), чому всі такі машини отримали назву Schiffli (чіффлі). Принцип вишивки повторює принцип шиття на швейній машині, тільки тканина натягнута вертикально [4].

У 1898 рік син Ісаак Гробли винайшов автоматичну Schiffli машину. У ній був відсутній пантограф, замість нього з'явилася система перфокарт, запозичена у жакардових машин. У 1900 році машина отримала електричний привід. Машини були оснащені кількома сотнями голок і стали настільки масивними, що використовували їх лише на великих виробництвах» [4].

Розвиток машинних і комп'ютерних технологій не зупинявся і вже в середині 90-х років XX ст. у Японії розробили вишивальний автомат із комп'ютерним забезпеченням за редакторами програм WILCOM, BURUDAN, TAJIMA. На той час у вишивальних автоматах інформація передається за рахунок програми з комп'ютера у машину електричним кабелем [6].

Сучасний багатоголовковий промисловий вишивальний автомат Barudan BEVX-CLY812, який виконує комбіновану вишивку «гладь» та «махра». Призначений для створення об'ємної вишивки за допомогою проштовхування нитки знизу вгору і залишає за собою петлю на лицьовій стороні виробу. Малюнок виконується завдяки комп'ютерному забезпеченню [2].

Останнє десятиріччя XX століття позначилося стрімким спадом діяльності промислових виробництв і виробництв художніх промислів, не витримавши ринкової конкуренції. Загострилися традиційні виробничі та економічні (збут продукції) питання: виникли проблеми з постачанням сировини, технічно застаріло обладнання, втратили державну підтримку у цьому секторі економіки та культури, що і спричинило поступову ліквідацію виробничо-художніх об'єднань.

На початку XXI століття почали утворюватися невеликі приватні ательє і фірми, які виконують під замовлення вишиті речі завдяки сучасним технологіям. На сьогодні ручна і машинна вишивки втратили можливість конкурувати із сучасними вишивальними автоматами, які щороку мають все вагоміші досягнення завдяки швидкості виконання і цінovій вартості виробу.

Примітки

¹ *Перфокáрта* (англ. *punched card*) – носій інформації, призначений для використання у ранніх (до початку 1980-х років) системах автоматизованої обробки даних.

Література

1. Варивончик А. В. Традиционные и новые мотивы в творчестве «самодеятельных» мастеров вышивания в Украине / А. В. Варивончик International Academy of Science and Higher Education. Global trends of development of ethnic languages in the context of providing International communications peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the LXXXIII International Research and Practice Conference and II stage of the Championship in Philology, London, June 26 – July 02, 2014. – P. 59.
2. Довершена майстерність : об'єднання майстрів полтавської традиційної та сучасної полтавської вишивки [Електронний ресурс] // Назва з екрана: <http://www.vushuvanka.pl.ua/index.php>. – Дата доступу: 23.10.16
3. Історія швацьких машин від Адама до Зінгера [Електронний ресурс] Назва з екрана: <http://zoom.cnews.ru/publication/item/2419/2> – Дата доступу 06.05.2017 р.
4. Ярмарка мастеров [Електронний ресурс] // История машинной вышивки, или Кто придумал эту чудомашину: интернет-вид. Название с экрана: <https://www.livemaster.ru/topic/1935681-istoriya-mashinnoj-vyshivki-ili-kto-pridumal-etu-chudo-mashinu> – Дата доступу: 11.08.2016 р.
5. Художні промисли України : [альбом] / Н.Н. Киселева, Т.В. Кара-Васильєва, Т.В. Придатко. Київ : Мистецтво, 1979. 253 с. : іл.
6. Центральний державний кінофотофоноархів України імені Г. С. Пшеничного (М 21; №0-134390). Промисловість різних обласей України, світлина праці майстрів, художників на виробництвах художньої промисловості УССР.

References

1. Varyvonchik A. Traditional and new motifs in the work of "amateur" masters of embroidery in Ukraine / A. Varyvonchik International Academy of Science and Higher Education. Global trends of development of ethnic languages in the context of providing International communications peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the LXXXIII International Research and Practice Conference and II stage of the Championship in Philology, London, June 26 – July 02, 2014. – P. 59.
2. Perfect mastery : of association of masters of Poltava traditional and modern Poltava embroidery [Electronic resource] // Name from ekran: <http://www.vushuvanka.pl.ua/index.php>. – Date of access: in 23.10.16.
3. History of sewing machines is from Adam to Zinger [Electronic resource] / Name from ekran: <http://zoom.cnews.ru/publication/item/2419/2> – Date of access: in 06.05.2017.

4. Fair of masters [Electron resource] // History of machine embroidery, or Who invented this miracle machine: the Internet-view. Name from ekran: <https://www.livemaster.ru/topic/1935681-istoriya-mashinnoj-vyshivki-ili-kto-pridumal-etu-chudo-mashinu> – Date of access: in 11.08.2016.

5. Artistic trades of Ukraine : [album] / N.N. Kissel, T.V. Kara-Vasil'eva, T.V. Pridatko. Kyiv : Art, 1979. 253 s. : il.

6. Central state kinofotofonoarkhiv Ukraine of the name of G. S. Pshenichnogo (Mcode 21; 10-134390). Industry of different oblostei Ukraine, picture of labour of masters, artists, is on the productions of artistic industry of USSR.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2018 р.

УДК 37.016:78

Вей Лімін

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування
Національного педагогічного університету
ім. М. П. Драгоманова
ORCID 0000-0002-4219-278X
250607712@qq.com

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Мета дослідження – показати процес формування та соціокультурне значення сучасної вокальної культури, в рамках якої розвивається вокальне мистецтво. **Методологія** дослідження побудована з опорою на концепції і теоретичні висновки в області естетики, філософії мистецтва, музичної педагогіки, культурології та мистецтвознавства. **Науковою новизною** статті є погляд на академічний і неакадемічний спів не просто як на види вокального мистецтва, що розрізняються рівнем та якістю виконання, але й як на різні культурні традиції, які багато в чому обумовлені специфікою сприйняття різними цільовими аудиторіями. **Висновки.** Поступово, з розвитком суспільних відносин відбувається об'єднання національних вокальних культур в єдину загальноєвропейську (а у зв'язку з сучасними процесами глобалізації в загальносвітову) вокальну культуру, яка склалась і відокремилась як певне явище, зайняла своє місце в загальній культурі, і сьогодні відіграє у суспільстві значиму соціальну роль. Так, відбувається об'єднання композиторів, виконавців, цінителів музики та вокального виконання в особливе музичне співтовариство яке, з одного боку, зазначене рисами національної своєрідності, а з іншого, - відповідає загальноєвропейським і світовим тенденціям розвитку мистецтва. Важливу роль у формуванні простору вокальної культури в ХХ – ХХІ століть грає публіка - реципієнт музичного мистецтва. Подібно поділу всієї культури на масову і елітарну, вокальна також ділиться на популярну, зрозумілу для широких кол суспільства (часто звану естрадною, комерційною, масовою) і елітарну (у свою чергу, зазвичай асоційовану з академічною музикою). Отже, різняться, певним чином протистоять, опонують, не тільки академічна і естрадна манери вокального виконання, але й академічна і естрадна вокальні культури, що, безумовно, відбивається на ставленні до традицій, до техніки голосоутворення, до культури взагалі, до таланту і творчості.

Ключові слова: вокальна культура; вокальне виконання; простір музичного мистецтва; академічний спів; неакадемічний спів.

Вей Лимин, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики музыкального образования, хорового пения и дирижирования Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова

Формирование современной вокальной культуры Украины

Цель исследования – показать процесс формирования и социокультурное значение современной вокальной культуры в рамках которой развивается вокальное искусство. **Методология** исследования построена с опорой на концепции и теоретические выводы в области эстетики, философии искусства, музыкальной педагогики, культурологии и искусствоведения. **Научной новизной** статьи является взгляд на академическое и неакадемическое пение не просто как на виды вокального искусства, различающиеся уровнем и качеством исполнения, но и как на разные культурные традиции, которые во многом обусловлены спецификой восприятия различными целевыми аудиториями. **Выводы.** Постепенно, с развитием общественных отношений происходит объединение национальных вокальных культур в единую общеевропейскую (а в связи с современными процессами глобализации в общемировую) вокальную культуру. Вокальная культура, которая сложилась и выделилась как некое явление, заняла свое место в общей культуре, и сегодня играет в обществе значимую социальную роль. Так, происходит объединение композиторов, исполнителей, ценителей музыки и вокального исполнения в особое музыкальное сообщество которое, с одной стороны, обусловлено чертами национального своеобразия, а с другой - соответствует общеевропейским и мировым тенденциям развития искусства. Важную роль в формировании пространства вокальной культуры ХХ - ХХІ веков играет публіка - реципієнт музыкального искусства. Подобно разделению всей культуры на массовую и элитарную, вокальная также делится на популярную, понятную для широких кругов общества (часто называемую эстрадной, коммерческой, массовой) и элитарную (в свою очередь, обычно ассоциированную с академической музыкой). И так, различаются, определенным образом противостоят, опонируют, не только академическая и эстрадная манеры вокального исполнения, но и академическая и эст-